

**СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

II баг, Цагаан эрэг, Сүхбаатар сум,
Сэлэнгэ аймаг, 43081
Утас/Факс: (976)-7036-3040
Цахим шуудан: Selenge@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

**ХҮДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД БИЕ ДААН
НЭР ДЭВШИГЧ ГҮРБАЗАРЫН
ЭНХТҮВШИН ТАНАА**

2024.09.05 № МНД-2024/3-ЦТН-НД-98
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Гүрбазарын Энхтүвшингийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь 2024 оны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн

018021074

төсөөллийн тухай хууль, холбогдох бусад байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Бие даан нэр дэвшигч Гүрбазарын Энхтүвшин /РД:МП76100271/-гийн Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бие даан нэр дэвшигч Гүрбазарын Энхтүвшингийн мөрийн хөтөлбөр (...⁴ хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Хүдэр сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭНХТУЯА

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ХҮДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ ГҮРБАЗАРЫН
ЭНХТҮВШИНГИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

**Уриа: Бидний зүтгэл
Таны хөгжил.**

НЭГ. НИЙГМИЙН БОДЛОГО

1.1. Эрүүл мэндийн чиглэлээр

1.1.1. “Эрүүл хүүхэд-Эрүүл шүд” аяныг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж 0-13 настай хүүхдийн шүдний өвчлөлийг бууруулахад чиглэсэн олон талт арга хэмжээг зохион байгуулна.

1.1.2. Эрүүл мэндийн төвийн албан хаагчдын мэргэжил мэдлэгийг дээшлүүлэх, залуу боловсон хүчин бэлдэх, нийгмийн баталгаа, ажиллах нөхцөлийг сайжруулах талаар холбогдох байгууллагатай хамтран ажиллана.

1.1.3. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл зөв амьдрах хэв маягт суралцуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

1.1.4. Эмийн зохистой хэрэглээг бий болгох сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулж, уламжлалт эмчилгээний арга барилыг сурталчилна.

1.1.5. Хөдөлгөөний хомсдолыг арилгах зорилгоор ажлын байрны дасгал хөдөлгөөнийг төр, төсвийн байгууллагуудад тогтмол хийж хэвшүүлнэ.

1.2 Боловсролын чиглэлээр

1.2.1. Хүүхдийн бие даан хөгжих нөхцөлийг бүрдүүлж, авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангах саналыг холбогдох байгууллагад уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

1.2.2. Чадварлаг боловсон хүчнийг дэмжиж, орон нутгийн зүгээс дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх чиглэлээр ажиллана.

1.2.3. Уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцсон багш, сурагчдыг орон нутгийн зүгээс дэмжиж, урамшуулах асуудлыг нутгийн захиргааны байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.

1.2.4. Насан туршийн боловсролын үйл ажиллагааг өргөжүүлж, техник хэрэгслээр хангаж, сум орон нутагт иргэдийн хэрэгцээ шаардлагад тулгуурлан мэргэжил олгох сургалтыг холбогдох байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.

1.2.5. Цэцэрлэгийн гадаах талбайд тээврийн хэрэгслийн бөөгнөрөл үүсэж хэрэг, зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор бетонон суурьтай зогсоол бий болгох асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжилж, шийдвэрлүүлнэ.

1.3. Соёлын чиглэлээр

1.3.1. Соёлын байгууллагыг мэргэжлийн чадварлаг боловсон хүчнээр хангах хөтөлбөр боловсруулан, иргэдэд соёл урлаг, гоо зүйн сургалт болон соён гэгээрүүлэх ажлыг холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

1.3.2. Ном унших аяныг тогтмол зохион байгуулж, сумын хүүхэд, залуучуудын чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэн цахим номын санг бий болгох санал, санаачилга гарган, шийдвэрлүүлнэ.

1.3.3. Хөдөөгийн малчдад улирал тутам соёл, урлагийн үйлчилгээг хүргэх ажлыг зохион байгуулах арга хэмжээ авна.

1.4. Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлт

1.4.1. Хөдөлмөрийн насны иргэдийн мэргэжил, мэдлэгээ дээшлүүлэх чиглэлээр сургалтын байгууллагатай хамтран жил бүр сургалт зохион байгуулна.

1.4.2. Ногоочдын холбооны үйл ажиллагааг дэмжиж, иргэдийн хувиараа хөдөлмөр эрхэлж орлого олох нөхцөлийг бий болгох, ойролцоо сумдад туршлага судлах ажлыг өрнүүлнэ.

1.4.3. Хүүхдийн эрхийг хангах зорилгоор хамтарсан багийн ажлыг эрчимжүүлж гэмт хэрэг зөрчилгүй сум болгох чиглэлээр ажиллана.

1.4.4. Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа шаардлагатай иргэдийн судалгааг гаргаж, холбогдох албан хаагчдад уламжлах ажлыг багийн Засаг даргатай хамтран зохион байгуулна.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Байгаль орчны талаар

2.1.1. Иргэн бүр мод тарих аяныг өрнүүлж хашаандаа сайхан амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарч ажиллана.

2.1.2. Сумын төвд ногоон төгөл байгуулж, цэцэрлэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

2.1.3. Байгалийн баялгийг зохистой ашиглаж, хамгаалах бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

2.1.4. Иргэдэд экологийн боловсрол олгох чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт сурталчилгааг хийнэ.

2.1.5. Ойжуулалт, нөхөн сэргээлтийн ажлыг чанартай гүйцэтгэх, мод үржүүлэх ажлыг Ойн ангитай хамтран мэргэжлийн байгууллагуудаар хийлгэнэ.

2.1.6. Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь бууруулах, дахин ашиглах, боловсруулах 3R цогц менежментийг хэрэгжүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулан хог хаягдлын дахин боловсруулах арга хэмжээ авна.

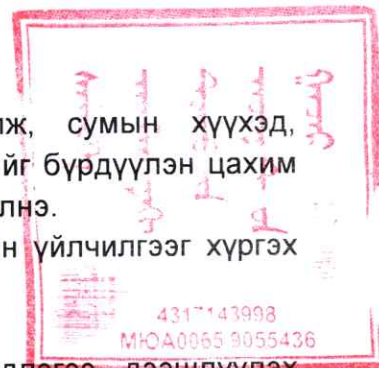
2.1.7. Байгалийн баялгаа түшиглэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, иргэдийн эдийн засгийн чадавхыг нэмэгдүүлэн өрх бүр орлого олох боломжийг бүрдүүлэх арга хэмжээ авна.

2.1.8. Мод, модон бүтээгдэхүүнээр эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх аж ахуйн нэгж, иргэдийг дэмжиж, хамтран ажиллана.

2.2. Хөдөө аж ахуйн талаар

2.2.1. Сүргийн бүтцийн зохистой харьцааг ханган МАА-г эрчимжүүлэн хөгжүүлнэ.

2.2.2. Малын эмийн эргэлтийн эмийн сантай болгох асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.

2.2.3. Газар тариаланд техник технологийн шинэчлэл хийх, хөрсний агро химийн шинжилгээг хийх асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжилж, хөрс ургамлыг бордох, хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

2.4. Төсөв санхүү

2.4.1. Төсвийн ил тод байдлыг хангах зорилгоор иргэдэд цахим хэлбэр болон цаасан хэлбэрээр төсвийн зардлын тайланг улирал бүр хүргэж, тайлагнуулах арга хэмжээ авна.

2.4.2. Орон нутгийн болон улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа ажлын талаарх мэдээллийг тухай бүр иргэдэд мэдээлнэ.

2.4.3. Төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагаанд өгсөн аудитын дүгнэлтийг тухай бүр нийтэд мэдээлэх ажлыг зохион байгуулна.

ГУРАВ. НУТГИЙН ЗАХИРГАА, ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

3.1. Нутгийн захиргаа

3.1.1. Төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэх зорилгоор улирал бүр багийн иргэдэд мэдээ мэдээлэл хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

3.1.2. Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлж, иргэдийн өргөдөл гомдлыг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллана.

3.1.3. Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах, мэргэжил мэдлэгээ дээшлүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

3.1.4. Khuder ZDTGazag цахим хаягаар мэдээллийг иргэдэд тогтмол хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

3.1.5. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны талаар улирал бүр санал асуулга авч, иргэдийн санал хүсэлтэд тулгуурлан тодорхой ажлуудыг хийж хэрэгжүүлнэ.

3.2. Хууль эрх, зүй

3.2.1. Иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх чиглэлийн сургалтыг төрийн болон сургалтын байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

3.2.2. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сумын төвийг камержуулах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулна.

3.2.3. Хүний эрхийг хангах үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хүний эрхийн өдрийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх аян зохион байгуулна.

3.2.4. Иргэдэд хууль, эрх зүйн зөвлөгөөг төрийн албан хаагчид болон төсвийн байгууллагаар дамжуулан хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

3.2.5. www.legalinfo.mn сайтыг иргэд олон нийтэд сурталчлах ажлыг зохион байгуулж эрх зүйн хөтчийн буланг байнгын ажиллагаатай болгож ажиллана.

3.2.6. Гэмт хэрэг, зөрчил гарч байгаа шалтгаан нөхцөлийг судалж, түүнийг арилгах талаар мэргэжлийн алба хаагч нартай хамтран ажиллаж, иргэдийг эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл бололцоогоор хангана.

3.2.7. Архидалттай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, архи согтууруулах ундаа хэтрүүлэн хэрэглэдэг иргэдийг нийгэмшүүлэх, ажлын байраар хангах, архинаас татгалзах бүхий л арга хэмжээг холбогдох байгууллагуудтай хамтарч хэрэгжүүлнэ.

3.2.8. Гэр бүлийн хүчирхийлэл, ахуйн хүрээний архидалттай тэмцэх, эмэгтэйчүүд, хүүхдүүдийн зөрчигдөж байгаа эрхийг хамгаалах чиглэлээр хөрш айлын холбоог сэргээх, тусгай дугаарыг ажиллуулах санал, санаачилга гаргаж, шийдвэрлүүлнэ.

3.2.9. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, бага насны хүүхдүүд тээврийн хэрэгсэл, мотоцикл жолоодох, хурд хэтрүүлэх, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ жолоо барих явдалтай тэмцэж, түүний хор уршгийг нийтэд сурталчлах чиглэлээр ажиллана.